

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BSO321-H-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	16-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 BSO321 1 H 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	409
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	8000
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

BACHELOROPPGAVE

Fastsettelse av samvær. Hva vektlegger
Fylkesnemnda i sine vurderinger?

Contact Rights. How does the County Social
Welfare Board justify the regulation of contact
rights?

Kandidatnummer: 409

Bachelor i sosialt arbeid

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

16. mai 2022

Antall ord: 8000

Abstract

In recent years, Norway has been convicted several times by The European Court of Human Rights for violating the rights of children and parents to private and family life. The criticism has, among other things, dealt with the child's and parents' conventional rights when justifying regulation of contact. The purpose of this bachelor thesis is to examine how the County Social Welfare Board justify the regulations of contact rights between children and their biological parents. To examine this issue, I have conducted a document analysis, by analyzing five care orders done by the County Social Welfare Board, issued in 2021. My research findings indicate that assessment of contact rights can be complex and challenging, and that children's needs for stability and continuity are two considerations that in some cases is not compatible when deciding contact rights. When deciding what is in the child's best interests, my study shows that the County Social Welfare Board emphasizes several different needs, such as the child's vulnerability, development, attachment, and the prospects for reunification when determining contact. Overall, this study shows that decision-making is a complex process that requires careful assessment of each child's needs, and this requires thorough investigation work in The Child Welfare Services, which can be challenging as they are under extensive documentation requirement, as well as work and time pressure. It is therefore necessary with good cooperation between The Child Welfare Services, biological parents, foster parents, and the County Social Welfare Board, in order to look after the individual child's best interests in each case.

Innholdsfortegnelse

Abstract	1
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tematikk.....	4
1.2 Problemstilling og avgrensninger	5
1.3 Begrepsavklaring	5
2.0 Juridisk og teoretisk rammeverk	6
2.1 Juridisk rammeverk	6
2.1.1 Rett til samvær	6
2.1.2 Saksgangen i beslutning om omsorgsovertakelse og samvær i barnevernet.....	7
2.2 Barnevernfaglige prinsipper.....	8
2.2.1 Biologisk prinsipp	8
2.2.2 Barnets beste	8
2.3 Økologisk beslutningsmodell	9
2.4 Tilknytningsteori	10
3.0 Forskning på feltet	11
3.1 Forskning på samvær.....	11
3.2 Forskning på barnets beste og biologiske bånd.....	12
4.0 Metode	12
4.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming	13
4.2 Valg av metode	13
4.3 Kvalitativ dokumentanalyse.....	14
4.4 Søkeprosessen og valg av data	14
4.5 Presentasjon av sakene.....	15
4.5.1 FNV-2021-136-FOS – Vedtak 1	15
4.5.2 FNV-2021-132-FOA – Vedtak 2.....	16
4.5.3 FNV-2021-194-FHS – Vedtak 3	16
4.5.4 FNV-2021-181-FMR – Vedtak 4.....	17

4.5.5 FNV-2021-144-FAG – Vedtak 5.....	17
5.0 Presentasjon av funn	17
5.1 Forhold ved barnet.....	17
5.1.1 Barnets utvikling og tilknytning.....	18
5.1.2 Barnets sårbarhet, reaksjoner og alder.....	18
5.2 Forhold ved foreldrene, herunder samværskompetanse og helseutfordringer.....	18
5.3 Gjenforeningsmålsetningen.....	19
6.0 Drøfting av funn.....	19
6.1 Forhold ved barnet for faktor for fastsettelse av samvær	20
6.1.1 Barnets tilknytning og utvikling som vurderingsmoment i samværsfastsettelsen.....	20
6.1.2 Hensyn til barnets behov for stabilitet og kontinuitet i samværsvurderinger	21
6.1.3 Betydningen av barnets alder for stabilitet og kontinuitet	22
6.2 Forhold ved foreldrene som faktor for fastsettelse av samvær	23
6.2.1 Foreldres samværskompetanse som vurderingsmoment.....	24
6.2.2 Psykisk helse, rus og kognitive begrensninger som faktor for foreldres samværskompetanse. 25	
6.3 Plasseringens antatte varighet og gjenforeningsmålsetningen som faktor for samværsfastsettelse 27	
7.0 Avslutning.....	28
7.1 Oppsummering av hovedfunn.....	28
7.2 Implikasjoner for praksis.....	29
8.0 Litteraturliste.....	30

Figurer og tabeller:

Figur 1. *The Decision-Making Ecology* (Baumann et al., 2011, s. 5).

Tabell 1. Vedtaksoversikt.

1.0 Innledning

I 2020 hadde 52 862 barn i Norge barnevernstiltak, hvorav 9 297 var i omsorgstiltak (Statistisk sentralbyrå, 2021). Selv om det foreligger stor overvekt av hjelpetiltak i hjemmet, er det mange barn som hvert år blir plassert utenfor hjemmet, enten det er med samtykke fra foreldrene eller ikke. Dersom foreldrene ikke samtykker til plassering utenfor hjemmet, må saken behandles av Fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7 i Lov om barneverntjenester av 1992 [Barnevernloven] (§ 4-12). Når Fylkesnemnda vedtar at barneverntjenesten overtar omsorgen for et barn, skal de også ta stilling spørsmål om samvær (Barnevernloven, § 4-19).

1.1 Bakgrunn for valg av tematikk

Tema for bacheloroppgaven er barns samvær med biologiske foreldre etter omsorgsovertakelse. Tematikken er valgt på bakgrunn av faglig interesse og engasjement. I en praksisperiode ved sosionomutdanningen var jeg hos barneverntjenesten, hvor jeg møtte flere barn som var under omsorg av barneverntjenesten og bodde i fosterhjem. Diskusjoner om samvær var et aktuelt tema gjennom hele praksisperioden, og jeg opplevde store uenigheter, og i noen tilfeller konflikter, mellom barnevernsarbeidere, biologiske foreldre og fosterforeldre om hva slags samværsordning som var til barnets beste.

Samværsproblematikk er et svært dagsaktuelt tema i barnevernet, da norske myndigheter de siste årene er blitt dømt flere ganger i Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen [EMD] for brudd på Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonens artikkel 8 punkt 1 (Menneskerettsloven, 1953) [EMK], om retten til respekt for privat- og familieliv. Noe av kritikken har handlet om at det tas for lite hensyn til biologiske bånd, og barn og foreldres rett til familieliv i saker om omsorgsovertakelse og samvær (Bufdir, 2021). Kritikken har også handlet om at omsorgsovertakelse i utgangspunktet skal ses på som midlertidig, og samværsfastsettelser har fremstått standardpreget og uforenlig med gjenforeningsmålet (Alvik, 2021, s. 1). På bakgrunn av aktualiteten samværsproblematikk har i sosialfaglig kontekst, samt egne praksiserfaringer, har jeg fått stor interesse for å utforske og lære mer om tematikken. Jeg tror kunnskap om faglige begrunnelser for samværsfastsettelse kan bidra til større forståelse for hva som ligger bak barnevernsbeslutninger, samt bidra til et mer kritisk blikk på sosialarbeideres rolle i barnevernfaglig kontekst.

1.2 Problemstilling og avgrensninger

På bakgrunn av oppgavens tema har jeg formulert følgende problemstilling:

Hva vektlegges i samværsvurderinger ved omsorgsovertakelse mellom barn og biologiske foreldre i Fylkesnemnda?

Oppgaven avgrenses til å gjelde samvær mellom barn og biologiske foreldre, i saker der det blir fattet vedtak om omsorgsovertakelse etter § 4-12 (Barnevernloven), og hvor samvær skal vurderes etter § 4-19 (annet ledd). Det avgrenses også til vedtak om omsorgsovertakelse av barn i alderen null til fem år. Videre avgrensninger fremgår av kapittel 4.4 om søkeprosessen.

1.3 Begrepsavklaring

«**Barn**» forstås i oppgaven som mennesker under 18 år, jmfør FNs barnekonvensjon artikkel 1 (1989) [Barnekonvensjonen], samt barnevernloven § 1-3.

«**Foreldre**» forstås i oppgaven som barnets biologiske foreldre, og defineres som personene som i utgangspunktet har foreldreansvaret for barnet/barna ved barneverntjenestens inngripen (Barnelova, 1981, §§ 34 og 35).

«**Samvær**» defineres i oppgaven som fysiske treff mellom barn som er plassert i fosterhjem og barnas foreldre (Bunkholdt, 2017a, s. 138). Begrepene «samvær» og «kontakt» benyttes synonymt i oppgaven. Med «samværets omfang» menes en tidsmessig og kvantitativ regulering av hvor langvarig og ofte det enkelte samværet skal være (Gerds-Andresen, 2020, s. 127).

«**Omsorgsovertakelse**» menes i oppgaven som vedtak om tvangsplassering etter barnevernloven § 4-12. Begrepene «omsorgsovertakelse» og «plassering» vil bli brukt synonymt i oppgaven.

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker omtales i oppgaven som «**Fylkesnemnda**» og «**nemnda**», som er et domstollignende uavhengig statlig organ som avgjør tvangssaker i barnevernssaker (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 243).

2.0 Juridisk og teoretisk rammeverk

Dette kapitlet tar for seg teoretisk og juridisk rammeverk, samt sentrale barnevernfaglige prinsipper, som er relevante for å forstå og kontekstualisere oppgavens tematikk. Det juridiske rammeverket omfatter samværsrettens kontekst nasjonalt og internasjonalt, samt saksgangen i beslutningsprosesser om omsorgsovertakelse. Barnevernsarbeid bygger på flere grunnleggende prinsipper, herunder mildeste inngreps prinsipp, barns medvirkning, barnets beste og det biologiske prinsipp. Det vil redegjøres for det biologiske prinsipp og barnets beste, da disse har størst relevans til oppgavens problemstilling. Deretter gjøres det rede for The Decision-Making Ecology, som er en barnevernfaglig beslutningsmodell. Tilknytningsteori og relevante begreper innenfor tilknytningsteori vil avslutningsvis i kapitlet bli presentert.

2.1 Juridisk rammeverk

2.1.1 Rett til samvær

Barn og foreldre har en gjensidig rett til samvær med hverandre, som kommer frem i både Barnekonvensjonen, EMK og barnevernloven. Barnekonvensjonen artikkel 9 nr. 3 omtaler retten til samvær slik: «Partene skal respektere den rett et barn som er atskilt fra en eller begge foreldre har til å opprettholde personlig forbindelse og direkte kontakt med begge foreldrene regelmessig, med mindre dette er i strid med barnets beste». Samværsretten anses altså som grunnleggende viktig for barn, så lenge det er til barnets beste (Haugli & Havik, 2010, s. 27).

EMK artikkel 8 punkt 1 legger videre føringer for samværsretten, hvor det kommer frem at «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse». Videre i punkt 2 kommer det frem unntak fra bestemmelsen, og det kan foretas inngrep i familier i samsvar med loven, forutsatt at inngrepet er nødvendig ut fra formålet om å beskytte barns rettigheter og friheter (Haugli & Havik, 2010, s. 28). Bestemmelsene i

Barnekonvensjonen og EMK har begge status som norsk lov, og disse konvensjonene går foran andre norske lover, som eksempelvis barnevernloven, dersom det foreligger motstrid i hensynene (Bufdir, 2021).

Barnevernloven § 4-19 første ledd fastsetter at «barn og foreldre har, hvis ikke annet er bestemt, rett til samvær med hverandre». Det fremkommer videre av bestemmelsen at Fylkesnemnda skal ta stilling til omfanget av samværsretten når det er blitt fattet vedtak om omsorgsovertakelse. Fylkesnemnda kan samtidig bestemme at det ikke skal være samvær av hensyn til barnet. Når Fylkesnemnda fastsetter samvær, skal de også ta stilling til om det er nødvendig av hensyn til barnet med tilsyn under samværene (Haugli & Havik, 2010, s. 142).

2.1.2 Saksgangen i beslutning om omsorgsovertakelse og samvær i barnevernet

Dersom barneverntjenesten mener det er grunnlag for omsorgsovertakelse, kan de sende begjæring om overtakelse av omsorgen til ett eller flere barn etter barnevernloven § 4-12. Dersom barnets foreldre ikke samtykker til at barneverntjenesten overtar omsorgen, behandles saken av Fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7 i barnevernloven (§ 4-12). Det er totalt ti Fylkesnemnder i Norge, bestående av jurister som ledere, fagkyndige og alminnelige medlemmer. Når Fylkesnemnda vedtar at barneverntjenesten overtar omsorgen for et barn, skal de også ta stilling til samværsspørsmålet (Barnevernloven, § 4-19).

Omsorgsovertakelse innebærer at barneverntjenesten overtar det daglige omsorgsansvaret for et barn (Christiansen et al., 2016, s. 109), men foreldrene har som hovedregel fortsatt foreldreansvaret for barnet. Ved en omsorgsovertakelse plasseres barnet i fosterhjem, institusjon, opplærings- eller behandlingsinstitusjon, eller i omsorgssenter for mindreårige (Barnevernloven, § 4-14). Valg av plasseringssted skal etter barnevernloven § 4-15 bestemmes med hensyn til barnets egenart og behov for omsorg og opplæring i et stabilt miljø, samt med hensyn til kontinuitet i barnets oppdragelse både etnisk, religiøst, kulturelt og språklig. Videre hensyn ved beslutning om plasseringssted er plasseringens varighet og samværsmulighet med barnets foreldre. Ved plassering i fosterhjem, skal barneverntjenesten alltid vurdere barnets familie eller nære nettverk som mulig fosterhjem, for å ivareta kontinuitet i barnets oppdragelse (Barnevernloven, § 4-22).

2.2 Barnevernfaglige prinsipper

2.2.1 Biologisk prinsipp

Det biologiske prinsipp er en grunnpilar i barnevernfaglig arbeid. Prinsippet er ikke eksplisitt nedfelt i barnevernloven, men det er en overordnet føring at barn skal vokse opp hos sine foreldre, som anses å ha selvstendig verdi, med mindre det foreligger alvorlige mangler ved omsorgen (Eide, 2018, s. 47). Det skal som hovedregel settes inn kompenserende hjelpetiltak i hjemmet, og vedtak om plassering skal bare fattes dersom barnets beste ikke ivaretas av foreldrene (St.meld. nr. 40 (2001-2002), s. 144). Prinsippet ligger også til grunn for føringen om samvær mellom barn og foreldre (Havnen, 2016, s. 169), samt tilbakeføringsmålsetningen etter § 4-21 (Barnevernloven), hvor vedtak om omsorgsovertakelse skal oppheves dersom det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. I internasjonal kontekst er det prinsippet implisitt forankret i Barnekonvensjonen artikkel 9, hvor barnets rett til regelmessig kontakt med foreldrene fremheves, forutsatt at det er til barnets beste. Biologiske bånd er også gjennomgående i EMK artikkel 8, men det er de siste årene blitt tema for diskusjon om den sterke føringen av det biologiske prinsipp i noen tilfeller fremhever foreldrenes rettigheter fremfor barnets beste (Prop. 106 L (2012-2013), s. 81).

2.2.2 Barnets beste

Prinsippet om barnets beste er overordnet og grunnleggende for alt barnevernfaglig arbeid (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 27). Prinsippet er nedfelt i Grunnloven § 104 (1814), samt i barnevernloven § 4-1 som fremhever at barneverntjenesten skal legge «avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen». Også i Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1 fastsettes det at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn.

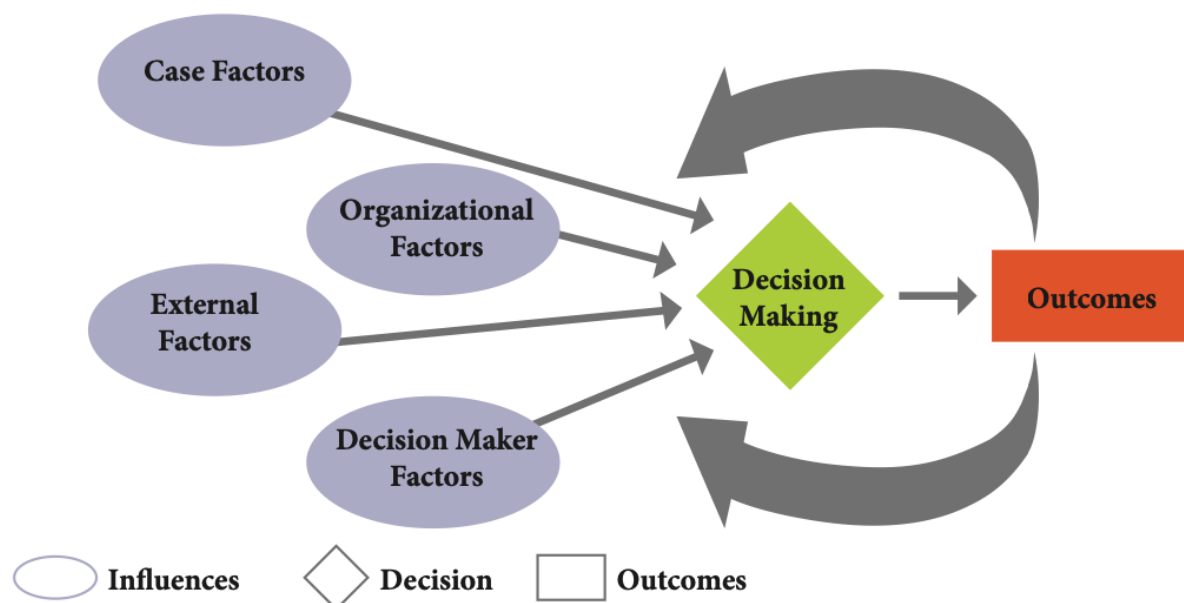
Hva som ligger i begrepet barnets beste er ikke entydig bestemt, og det må ses i kontekst med det enkelte barns livssituasjon (NOU 2012: 5, s. 41). I proposisjon 106 L (2012-2013, s. 82) fastslås det at prinsippet innebærer at barneverntjenesten må foreta en «helhetlig og skjønsmessig vurdering av hva som vil være til barnets beste i det enkelte og konkrete

tilfelle». I arbeidet med ny barnevernlov som iverksettes i 2023, foreslo utvalget i NOU 2016: 16 (s. 271) at det i vurderingen av barnets beste skal tas hensyn til blant annet barnets identitet, sårbarhet, helse, utvikling, behov for omsorg og beskyttelse, egne synspunkter, samt barnets og foreldrenes bakgrunn.

2.3 Økologisk beslutningsmodell

Baumann, Dalgliesh, Fluke og Kern (2011) har utviklet en økologisk beslutningsmodell, kalt «The Decision-Making Ecology», som et teoretisk rammeverk for hvordan beslutninger fattes i barnevernfaglig kontekst. Teorien tar utgangspunkt i at beslutninger i barnevernet påvirkes av fire faktorer: saksfaktorer, individuelle faktorer ved beslutningstakerne, samt organisatoriske og eksterne faktorer (se Figur 1). Saksfaktorer knyttes til barnets situasjon og foreldrenes omsorgsevne, samt nærmiljøets ressurser (Baumann et al., 2011, s. 5).

Individuelle faktorer, i modellen kalt «Decision Maker Factors», omhandler hvordan den enkelte beslutningstaker forstår og fortolker de ulike saksfaktorene. Organisatoriske og eksterne forhold, slik som barnevernets struktur, ressurser og lovgivning, påvirker også beslutningsutfallet i den enkelte sak.

Figur 1. The Decision-Making Ecology (Baumann et al., 2011, s. 5).

Knyttet til beslutningsprosessene for samværsfastsettelse i Fylkesnemnda, presenteres saksfaktorene av barneverntjenesten, fagpersoner, foreldre, samt barnet selv eller barnets

talsperson. Informasjonen om sakens kjennetegn forstås og fortolkes av fag- og lekdommere, som i denne sammenhengen har beslutningsmyndigheten, og det er denne fortolkningen som utgjør de individuelle faktorene ved den økologiske beslutningsmodellen (Baumann et al., 2011, s. 5). Dommernes kunnskap og tidligere erfaringer innenfor feltet påvirker hvordan de forstår informasjonen som kommer fram i saksprosessen. Videre preges barnevernet og Fylkesnemndas arbeid og beslutningsprosesser av lovgivningen på feltet, samt rådende prinsipper slik som barnets beste og det biologiske prinsipp. Organisatoriske faktorer, slik som Fylkesnemndas struktur, organisering og ressurser, vil ifølge modellen påvirke beslutningsprosessen. Eksterne faktorer slik som mediedekningen etter EMD-dommene mot norske myndigheter kan påvirke beslutningsterskelen til både barnevernsansatte og dommere i Fylkesnemnda.

2.4 Tilknytningsteori

Tilknytning defineres av Mary Ainsworth (1973) som «et varig emosjonelt forhold som forener et barn med en omsorgsperson over tid og på tvers av fysisk avstand» (referert i Smith et al., 2019, s. 11). Tilknytning omhandler med andre ord relasjonen barn utvikler i sine første leveår til sine omsorgspersoner. Omsorgspersonenes relasjon til barnet kalles for bånddannelse, og foreldre eller andre omsorgspersoner kan danne emosjonelle bånd med barnet allerede fra svangerskapet eller ved fødsel. Tilknytningen til omsorgspersoner har to funksjoner: den skal sikre barn trygghet når de føler seg engstelige og utrygge, og tilknytningen skal bidra til at barn utforsker omgivelsene sine når de føler seg trygge (Helgesen, 2017, s. 160).

Tilknytningsteori er den dominerende teorien for å forstå barns utvikling (Haugli & Havik, 2010, s. 68). John Bowlbys anses av mange som grunnleggeren av teorien, som mente at menneskets tilknytningsatferd har røtter i biologien, og kun kan forstås ut fra evolusjonære darwinistiske prinsipper (Brandtzæg et al., 2011, s. 21). Bowlby utviklet begrepet indre arbeidsmodeller, som er modeller barn danner av seg selv og andre ut fra erfaringer i oppveksten, særlig ut fra omsorgen fra foreldrene, som danner forforståelser om hvordan relasjoner fungerer (Kvello, 2015, s. 86).

Ifølge Haugli og Havik (2010, s. 69) er tilknytningens funksjon overlevelse, og når barn føler frykt, oppsøker de deres omsorgsperson. Dermed utvikler barn tilknytning til sine omsorgspersoner, uavhengig av i hvilken grad de ivaretar barnets fysiske og emosjonelle behov. Omsorgens kvalitet vil i så måte påvirke kvaliteten på barnets tilknytning, og i hvilken grad de utvikler trygg tilknytning til andre personer. Ifølge Ainsworth (referert i Smith et al., 2019, s. 11) vil barnets tilknytningstrygghet påvirkes av barnets erfaringer fra foreldrenes omsorg, og videre vil utrygge barn utvikle uhensiktsmessige tilknytningsstrategier, og vil fremstå mer sårbare enn barn med trygg tilknytningskvalitet.

Stabilitet og kontinuitet er to sentrale begrep for barns tilknytning. Kontinuitet handler om å ha en sammenhengende livshistorie, gjennom å opprettholde de samme relasjonene gjennom oppveksten og videre i livet (Bunkholdt, 2017a, s. 47). Individets identitetsutvikling påvirkes av kontinuiteten, da noen har behov for å kjenne sitt oppgav for å forstå hvem de er. Stabilitet fungerer ofte som et motargument for vektleggingen av kontinuitet, og stabilitetsbegrepet handler om at voksenpersonene rundt barnet gir forutsigbar omsorg, hvor barnets behov blir møtt på en trygg og sensitiv måte (Kojan & Christiansen, 2016, s. 22).

3.0 Forskning på feltet

Denne delen av oppgaven vil ta for seg aktuell forskning som er blitt gjort på samvær, samt det biologiske prinsipp og barnets bestes posisjon i barnevernet.

3.1 Forskning på samvær

Boyle (2015) har studert innvirkningen samvær med biologisk familie har på foster- og adoptivbarn, som viser at samvær har varierende innvirkning, avhengig av forhold ved den enkelte familie. Kontakt kunne hjelpe barn med utviklingen av tilknytning til fosterforeldrene, gjennom identitetsutvikling og større forståelse av hvem de er og hvor de kommer fra (Boyle, 2015, s. 30). Kontakt kunne også forverre tilknytningsvansker, da flere opplevde avvisning fra foreldrene og gjennom samværene gjenlevde omsorgssvikten. Stang og Baugerud (2018) har gjort en barnefaglig og juridisk utredning for regulering av samvær etter omsorgsovertakelse med hensyn til barnets beste, og finner blant annet at samvær kan bidra til større forståelse hos barn for hvorfor de ikke kan bo hos foreldrene.

Forskning viser at Fylkesnemndsvedtak i liten grad synliggjør individuelle vurderinger om hvilket samværsomfang som er til det enkelte barns beste (Gerds-Andresen, 2020, s. 125). Forskningsartikkelen fremhever en standardisert vurderingsnorm på tvers av Fylkesnemndene, hvor det fastsettes et minimumssamvær, uten hensyn til individuelle forskjeller i den enkelte sak (Gerds-Andresen, 2020, s. 149). Skoglund og Thørnblad (2021) studerer unge voksnes samværsfortellinger om det de opplever som problematisk i slektsfosterhjem, for å utvide rammene for hvilke fortellinger som gis gyldighet i samværsdiskusjoner. Studien viser at barn flest ønsket samvær, men forteller at samværene skulle blitt regulert mer hensiktsmessig med annet og bedre innhold. Informantene fortalte at de ikke forstod alvorlighetsgraden i foreldrenes utfordringer, og ble utsatt for fortsatt omsorgssvikt ved samværene.

3.2 Forskning på barnets beste og biologiske bånd

NOU 2012: 5 om bedre beskyttelse av barns utvikling utreder det biologiske prinsippets posisjon i barnevernet, utarbeidet av et ekspertutvalg. Utvalget anbefaler blant annet større fokus på tilknytning- og relasjonskvalitet til fordel for biologiske bånd for å fremme viktigheten av trygg og stabil tilknytning for barn. Bunkholdt skrev i 2013 en forskningsartikkel i etterkant av publiseringen av NOU 2012: 5, som tar for seg det biologiske prinsipp i barnevernet og samfunnet generelt, og argumenterer for en nedtoning, men ikke ugyldiggjøring av det biologiske prinsippets posisjon i barnevernet. Det foreslås å styrke fokuset på utviklingsstøttende tilknytning til fordel for biologien i vurderinger om barnets beste.

4.0 Metode

I dette kapittelet gjøres det rede for hvilken vitenskapsteoretisk tilnærming oppgaven vil ta utgangspunkt i, samt hvilken metodisk tilnærming som er benyttet for å best besvare problemstillingen. Kapittelet vil også ta for seg prosessen for søk og utvelgelse av datamaterialet, samt hovedtrekkene ved de valgte vedtakene.

4.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming

Vitenskapsteori omhandler hvordan vi forstår og forklarer den sosiale virkeligheten, og vitenskapsteoretiske retninger skiller gjennom deres ulike syn på kunnskap og forskningsmetodikk (Brottveit, 2018b, s. 17). Denne oppgaven vil ta utgangspunkt i en hermeneutisk vitenskapelig tilnærming, som fokuserer på å «forstå og fortolke mening i et foreliggende datamateriale og å konstruere nye meningssammenhenger av den virkeligheten som studeres» (Brottveit, 2018b, s. 29). Med andre ord må virkeligheten fortolkes for å gi mening, og hermeneutisk tilnærming begrunnes i oppgavens problemstilling, som forutsetter at jeg som forsker skal lese, forstå og fortolke tekst i form av vedtak om omsorgsovertakelse fra Fylkesnemnda, og dermed gi mening av innholdet i vedtakene.

Vårt vitenskapssyn påvirker hvordan vi leser tekster, oppfatter kunnskap og hvilken kunnskap vi opplever som «riktig» (Brottveit, 2018b, s. 31). Vi har dermed en forforståelse som vil prege arbeidet vårt. Gjennom min praksisperiode i barneverntjenesten har jeg fått erfaringer som kan korreleres til oppgavens problemstilling, og det er viktig å presisere at disse erfaringene kan påvirke både oppgavens fokusområder, hvordan jeg tolker vedtakene og hvilken forskning jeg finner relevant. Gjennom kritisk refleksivitet og bevissthet om hvordan denne forforståelsen påvirker oss, kan vi muliggjøre nye perspektiver (Brottveit, 2018a, s. 40).

4.2 Valg av metode

Metode er læren om ulike måter å samle inn informasjon om et spesifikt tema (Halvorsen, 2002, s. 13). Valg av metode blir gjort med utgangspunkt i hva som egner seg best til problemstillingen man ønsker å besvare, og det skiller mellom kvalitativ og kvantitativ tilnærming. Kvalitative studier undersøker mening og opplevelser, for å oppnå og styrke forståelsen av et fenomen (Malterud, 2017, s. 30).

Jeg har valgt å foreta en kvalitativ dokumentanalyse som metodisk tilnærming for å besvare problemstillingen. Oppgaven vil ha dokumentanalyse som metodisk tilnærming da denne metoden innebærer blant annet å analysere offentlige dokumenter. For å besvare hva

Fylkesnemnda vektlegger i samværsvurderinger, er det nødvendig å undersøke innholdet i vedtak hvor det blir besluttet overtakelse av omsorgen for barn. Kvalitativ metode begrunnes med at jeg skal studere mening av vedtak fra Fylkesnemnda, og jeg kan på denne måten se etter mønstre på tvers av vedtakene og finne mening i hvordan Fylkesnemnda underbygger vurderingene sine.

4.3 Kvalitativ dokumentanalyse

Ifølge Bowen (2009, s. 27-28) er dokumentanalyse en systematisk metode for gjennomgang eller evaluering av ulike type dokumenter, slik som forskningsresultater eller offentlige dokumenter, herunder eksempelvis juridiske vedtak eller stortingsmeldinger.

Dokumentanalyse som metode har både fordeler og begrensninger ved seg. En fordel er at dokumentene ofte er offentlig tilgjengelig elektronisk (Bowen, 2009, s. 31). De er også lite ressurskrevende, både når det gjelder tid og penger, ved at det analyseres allerede eksisterende data. Vedtakene som analyseres i denne oppgaven er allerede anonymisert av fylkesnemndslederne før vedtakene publiseres offentlig, som sikrer etisk forsvarlighet, da jeg som forsker ikke behøver å beskytte klientene.

Begrensninger ved bruk av dokumentanalyse som metode er at det kun er tilgjengelig dokumenter som offentliggjøres av Fylkesnemnda, noe som kan føre til et selektivt utvalg av hvilke vedtak som publiseres, og det kan således stilles spørsmål ved representativiteten til dokumentene. Videre kan det foreligge begrensninger da vedtakene som analyseres i denne studien ikke er utformet med hensikt til å bli forsket på, i motsetning til forskningsartikler, og kan dermed mangle vesentlig informasjon som ville vært viktig for studien vi gjennomfører.

4.4 Søkeprosessen og valg av data

Opgavens datamateriale består av vedtak fra Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Lovdata Pro er gjeldende søkemotor som er blitt benyttet for å finne vedtak, og hovedregelen er at hver femte sak fra hver fylkesnemndsleder publiseres i Lovdata, hvor Fylkesnemndene selv som bestemmer hvilke saker som publiseres (Lovdata, u.å.).

For å avgrense oppgavens omfang er det konstruert inklusjons- og eksklusjonskriterier for innholdet i vedtakene. Det avgrenses til å gjelde vedtak hvor Fylkesnemnda beslutter omsorgsovertakelse etter § 4-12 (Barnevernloven) og kun tvangsvedtak. Fastsettelse av samvær som følge av omsorgsovertakelse etter § 4-19 (Barnevernloven) vil videre være et inklusjonskriterium. Det vil således ikke inkluderes vedtak der Fylkesnemnda tar stilling til samværsomfang utenfor disse situasjonene, da det ønskes undersøkt begrunnelsen for vurderinger ved førstegangsfastsettelse av samvær. Avslutningsvis vil utvalget inneholde vedtak om barn som er null til fem år på vedtakstidspunktet. Denne avgrensningen begrunnes i barns tilknytningsprosesser, som i hovedsak utvikles i barnets første leveår (Smith et al., 2019, s. 11).

4.5 Presentasjon av sakene

I denne delen av oppgaven presenteres hovedtrekkene kort i de fem valgte fylkesnemndsvedtakene. Under følger en tabell med oversikt over de ulike vedtakene.

Nummer	Vedtak	Fylkesnemnd	Barnets alder	Barnets kjønn
1	FNV-2021-136-FOS	Oslo og Viken, Moss	5 år	Jente
2	FNV-2021-132-FOA	Oslo og Viken, Oslo	9 måneder	Jente
3	FNV-2021-194-FHS	Vestland	3 år og 5 år	Gutter
4	FNV-2021-181-FMR	Møre og Romsdal	1 år	Ikke oppgitt
5	FNV-2021-144-FAG	Agder	2 år	Gutt

Tabell 1. Vedtaksoversikt.

4.5.1 FNV-2021-136-FOS – Vedtak 1

Vedtak 1 gjelder omsorgsovertakelse av en fem år gammel jente. Mor og far hadde begge lengre historikk med rusmisbruk, og begge var under LAR-behandling. På vedtakstidspunktet var mor i aktiv rus med utfordringer knyttet til psykisk og fysisk helse, mens far ble vurdert å

ha gjort gode endringer for seg selv. Fylkesnemnda besluttet omsorgsovertakelse og flytting i fosterhjem. Samvær ble fastsatt til 12 ganger i året mellom far og jenta, på fem timer med punkttilsyn, altså tilsyn ved samværets oppstart. Mor og jenta ble tildelt 8 samvær i året med varighet på 1,5 timer hver gang, med tilsyn gjennom hele samværene, som skulle gjennomføres i forbindelse med fars samvær.

4.5.2 FNV-2021-132-FOA – Vedtak 2

Vedtak 2 omhandler en jente, 9 måneder gammel, som aldri har bodd sammen med far, hvor hennes 3 år gamle søster har fast bosted. Søster er vurdert med begynnende skjevutvikling som følge av omsorgssituasjonen hos mor. Fylkesnemnda vurderer i hovedsak mors omsorgsevner, og kommer frem til at mor ikke leser barnets signaler, ikke dekker barnets behov, setter egne behov framfor barnets, og mangler intuitive morsegenskaper. Fylkesnemnda kom frem til omsorgsovertakelse, plassering hos fars foreldre, med målsetning om flytting til far på sikt, som ble vurdert som god omsorgsperson for jentas søster. Samvær ble fastsatt til ubegrenset for far, med maksimumsgrense for alenetid på to timer per måned, og mor og jenta ble tildelt 12 samvær med 2 timers varighet, med tilsyn.

4.5.3 FNV-2021-194-FHS – Vedtak 3

Vedtak 3 gjelder to gutter, tre og fem år, med samme mor. Far er yngste gutts far. Det har vært omfattende hjelpetiltak over lengre tid i familien, og nemnda kom frem til at det ikke var mulig å skape tilfredsstillende situasjon med mindre inngripende tiltak enn omsorgsovertakelse. Begge barna var blitt utsatt for fysisk og psykisk vold av foreldrene over tid, samt hadde vitnet vold og skremmende atferd, som førte til at de hadde blant annet store reguleringsvansker og voldsomt temperament. Begge barna ble vurdert med spesielle og store omsorgsbehov, med behov for traumesensitiv omsorg, som nemnda vurderte at foreldrene ikke klarte å gi. Samvær ble fastsatt mellom mor og eldste gutten til 6 samvær med 1 times varighet. Både mor og far fikk 6 samvær i året hver, med 2 timers varighet med yngste gutt.

4.5.4 FNV-2021-181-FMR – Vedtak 4

Vedtak 4 omfatter omsorgsovertakelse av ett år gammelt barn, hvor mor har foreldreansvaret alene. Familien hadde hatt omfattende hjelpetiltak i hjemmet siden barnet ble født, og de bodde også over en periode på Senter for foreldre og barn. Mor evnet etter omfattende veiledning ikke å sikre barnet fysisk, og ga ikke god nok utviklingsstøtte eller emosjonell omsorg, så ikke barnets behov, samt svak mentaliseringsevne. Samvær ble fastsatt til 12 samvær på to timer.

4.5.5 FNV-2021-144-FAG – Vedtak 5

Vedtak 5 gjelder omsorgsovertakelse av en gutt på to år, som før omsorgsovertakelsen var akutt plassert i beredskapshjem, etter mistanke om påført skader fra foreldrene. Familien bodde på Senter for familie og barn før akuttvedtaket, hvor de vurderte foreldrenes omsorgsevne som mangelfull med svak mentalisering, og gutten hadde betydelig utviklingsforsinkelser, samt vist utrygg tilknytning til foreldrene i form av ambivalent og desorganisert atferd. Samværsomfanget ble fastsatt til 6 samvær på 1 time for hver av foreldrene, samt to fellessamvær i året.

5.0 Presentasjon av funn

Denne delen av oppgaven tar for seg funn på tvers av de fem vedtakene som er blitt presentert over. For å besvare problemstillingen benytter oppgaven seg av tematisk analyse, basert på Braun og Clarke (2006) sin gjennomgang av metoden, for å identifisere, analysere og rapportere mønstre på tvers av innsamlet data, i dette tilfellet vedtak utformet av Fylkesnemnda (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Etter å ha lest gjennom vedtakene, så jeg etter mønstre i hva Fylkesnemndene vektla i samværsvurderingene, og kodet ord og begrep fra vedtakene (Braun & Clarke, 2006, s. 87). På bakgrunn av kodingen fant jeg tre overordnede tema som gikk igjen: forhold ved barnet, forhold ved foreldrene og gjenforeningsmålsetning. Disse temaene danner utgangspunkt for drøftingen av tematikken.

5.1 Forhold ved barnet

Ulike forhold ved barnet var vektlagt i samtlige vedtak i stor grad, og det ble trukket frem som avgjørende for hvilket samværsomfang som vurderes hensiktsmessig. Underordnede

tema ved barnet som gikk igjen i vedtakene var: barnets utvikling og tilknytning, samt barnets sårbarhet, reaksjoner og alder.

5.1.1 Barnets utvikling og tilknytning

I vedtak 3, 4 og 5 ble hensynet til å sikre barnet god og positiv utvikling beskrevet som en påvirkende faktor for samværsfastsettelsen. I vedtak 3 hadde det blitt gjennomført samvær før omsorgsovertakelsen, hvor foreldrene ble vurdert til å ikke møte barna på deres emosjonelle behov, samt gi barna tilstrekkelig med reguleringsstøtte. Videre var barnets behov for identitetsutvikling og forståelse av egen historie et argument i vedtak 3 for en økning av samværsmengden. I samtlige vedtak ble ro og stabilitet i fosterhjemmet vektlagt som en faktor for begrensning av samværsomfanget. Begrensningen ble begrunnet med at barna trengte tid til å få utvikle seg i fosterhjemmet, samt få tid til å knytte seg til fosterforeldrene.

5.1.2 Barnets sårbarhet, reaksjoner og alder

Det enkelte barns reaksjoner før, under og etter samvær er et gjennomgående tema i vedtakene. I noen saker er det blitt gjennomført samvær før saken behandles i nemnda, og det legger et større grunnlag for å vurdere hvordan samværene fungerer for barna. I vedtak 3 og 5 vektes barnas reaksjoner i forbindelse med samvær som en faktor for å regulere omfanget, og det legges til grunn at barnas sterke reaksjoner både før og etter samvær taler for en begrensning i omfanget, for å ivareta barnets behov. I vurderingen av det enkelte barns sårbarhet i samværsammenheng, vektla nemndene i vedtak 2, 4 og 5 at barnas unge alder var en avgjørende faktor for å legge begrensninger i varigheten på samværene, uten videre begrunnelse for hva som lå bak denne vurderingen. I vedtak 4 (s. 11) skriver nemnda at «2 timer er tilstrekkelig, da dette er lang tid for et lite barn ...». I vedtak 2 (s. 15) heter det i Fylkesnemndas syn på saken: «Samværenes lengde er satt til kun 2 t. da A fortsatt er spedbarn».

5.2 Forhold ved foreldrene, herunder samværskompetanse og helseutfordringer

I samtlige vedtak vurderes forhold ved foreldrene og deres evne til å yte god omsorg under samværene. I vedtak 1, 2 og 3 benyttes begrepet «samværskompetanse» som betegnende

for foreldrenes evne til å gjennomføre gode samvær med positivt utbytte for både foreldrene og barna. Foreldrenes fysiske og psykiske helse synes videre å være en viktig faktor for deres omsorgs- og samværskompetanse. I vedtak 1 (s. 13) står det: «Slik nemnda vurderer foreldrenes samværskompetanse, så fremstår de begge med god samværskompetanse når de er rusfrie. Problemet i dag er at mor er i aktiv rus».

Fylkesnemnda argumenterer videre i dette vedtaket for at samværsomfanget må begrenses da barnet skal skjermes fra morens rusbruk, samt skremmende situasjoner. Videre synes foreldrenes fysiske og psykiske helse å påvirke varigheten som fastsettes for samværene, hvor det vurderes foreldrenes evne til å gjennomføre gode og positive samvær over flere timer.

5.3 Gjenforeningsmålsetningen

I samtlige vedtak nevnes gjenforeningsmålsetning som en faktor som påvirker utfallet av samværsfastsettelsen. I både vedtak 1 og 2 vurderte Fylkesnemndene at far til barna var i tilbakeføringsposisjon, og det ble argumentert for mye samvær for å styrke relasjonen mellom barn og forelder. I vedtak 3, 4 og 5 la Fylkesnemndene til grunn at plasseringen i fosterhjemmene var langvarige, og dermed ble samværsomfanget begrenset for at barna skulle få tid til å etablere og utvikle seg i sine nye fosterhjem. Hvor reell en snarlig gjenforening er, samt om plasseringen er kort- eller langvarig, synes på bakgrunn av dette å være en sentral faktor i nemndenes vurdering av samværsomfang.

Det biologiske prinsipp og mildeste inngreps prinsipp ble eksplisitt nevnt i vedtak 2. Selv om prinsippene ikke nevnes eksplisitt i de resterende vedtakene, legges det til grunn i samtlige vedtak at det i utgangspunktet er barnets beste å bo sammen med sine foreldre, og at målsetningen med samværene må være å tilrettelegge for gjenforening, samt at samværene har en egenverdi barn og foreldre.

6.0 Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven drøftes oppgavens problemstilling: «Hva vektlegges i samværsvurderinger ved omsorgsovertakelse mellom barn og biologiske foreldre i Fylkesnemnda?». Problemstillingen drøftes med utgangspunkt i hovedfunnene fra

vedtakene, i lys av økologisk beslutningsmodell og tilknytningsteori, samt annen forskning og teori som er blitt presentert innledningsvis.

6.1 Forhold ved barnet for faktor for fastsettelse av samvær

Et av funnene mine fra oppgavens analyse er at ulike forhold ved barnet er påvirkende faktorer for hva Fylkesnemndene vektlegger i sine vurderinger om samvær. To sentrale funn er barnets tilknytning og utvikling, samt hensynet til barnets behov for stabilitet og kontinuitet. Barnets beste er i denne sammenheng et overordnet prinsipp som skal vektlegges foran andre hensyn, og vurderingene knyttet til samvær skal være begrunnet i hva som er det enkelte barns beste.

6.1.1 Barnets tilknytning og utvikling som vurderingsmoment i samværsfastsettelsen

I ett av de analyserte vedtakene la Fylkesnemnda til grunn at samvær var viktig for barna uavhengig av utsiktene til gjenforening, grunnet barnas identitetsutvikling og forståelse av egen historie. Ifølge Boyle sin forskning (2015, s. 29) kan samvær med foreldre hjelpe barn med å utvikle tilknytning til sin fosterfamilie. Det å vite hvordan foreldrene har det gir en følelse av trygghet, spesielt i tilfeller hvor foreldrene lider av psykisk helse- og rusproblematikk. Samvær kan også bidra til barns utvikling av identitet og forståelse av hvem de er og hvor de kommer fra, men dette avhenger ifølge Boyle (2015, s. 30) av en aksepterende holdning mellom foreldresettene. Dette støttes opp av Haugli og Havik (2010, s. 115), som påstår at barn som på samvær erfarer at foreldrene støtter og aksepterer plasseringen, får gode muligheter til utvikling. Det synes dermed at samvær kan ha en positiv effekt på utvikling og tilknytning for enkelte barn, avhengig av forholdene rundt plasseringen, og hvor samvær med utviklingsstøttende innhold vil kunne bidra til at utvikling av trygg tilknytning til fosterforeldrene.

På en annen side viser Boyle sin forskning (2015, s. 29) at kontakt og samvær med foreldre kunne forverre tilknytningsvansker hos barna. Det forklares med at noen barn opplever avvisning fra foreldre i forbindelse med samvær, samt at de gjennom kontakt gjenlever omsorgssvikten de tidligere har levd i, og på denne måten hindrer samværene en positiv utvikling av både tilknytning til fosterforeldrene og følelse av trygghet. Dette samsvarer med

mine funn fra analysen, som viser vektlegging av hensynet til å sikre barnet god og positiv utvikling i fosterhjemmet som en begrensende faktor for samværsomfanget. Skoglund og Thørnblad (2021, s. 224) sin forskning på barns samværserfaringer viser at de i voksen alder forteller at de som barn ikke forstod alvoret i foreldrenes utfordringer, og at samværene dermed førte til fortsatt omsorgssvikt og risikable situasjoner, som fikk konsekvenser i form av eksempelvis uhensiktsmessige mestringsstrategier. Det kan synes at samvær med dårligere kvalitet kan påvirke barnets utvikling av utrygg tilknytning til også sine nye omsorgspersoner.

Knyttet opp mot den økologiske beslutningsmodellen (Baumann et al., 2011), kan vektleggingen av samvær som utviklingsstøttende faktor for identitet og tilknytning variere ut fra den enkelte dommers tolkning og forståelse av saksfaktorene, samt eksterne påvirkningsfaktorer slik som EMD-dommene mot Norge. Det kan med grunnlag i dette tenkes at Fylkesnemnda i sine vurderinger om samvær må vurdere om samvær støtter opp under eller motarbeider barnets utviklingsstøttende utvikling og tilknytning, og på bakgrunn av dette vurdere hva som er til det enkelte barns beste, både på kort og lang sikt.

6.1.2 Hensyn til barnets behov for stabilitet og kontinuitet i samværsvurderinger

Stabilitet og kontinuitet er to begrep som ofte settes opp mot hverandre i barnevernfaglig kontekst, spesielt i fosterhjemsarbeid (Bunkholdt, 2017a, s. 46). Et av funnene fra analysen var at ro og stabilitet i fosterhjemmet ble av Fylkesnemndene vektlagt som en faktor for begrensning i samværsomfang. Begrensningen ble begrunnet med at barna trengte tid til å utvikle seg i fosterhjemmet og knytte seg til fosterforeldrene, samt at noen hadde særskilt sårbarhet eller omsorgsbehov som følge av omsorgssvikt, som påvirket deres behov for mer ro og stabilitet enn andre barn. Tilknytningsteori og forskning støtter dette særskilte behovet for utsatte barn, og viser at alvorlig omsorgssvikt kan påvirke hjernens utvikling og gi økt sårbarhet for utvikling av sykdom, som gjør disse barna spesielt sårbare med større behov for stabilitet, ro og forutsigbarhet (Atwool, 2013, s. 194; Stang & Baugerud, 2018, s. 99; Dozier & Rutter, 2008). Dersom det kommer frem at barn har blitt utsatt for omsorgssvikt av slik alvorlighetsgrad, kan det dermed være nødvendig å begrense samværsomfanget for å ivareta barnets beste.

Barn med reaksjoner før, under og etter samvær vurderte Fylkesnemndene i vedtakene at hadde særskilt sårbarhet og omsorgsbehov. Reaksjonene kunne variere fra sengevæting, søvnproblemer, utagerende atferd og stress i sammenheng med samværene. Slike reaksjoner kan være uttrykk for sammensatte og motstridende følelser, og det kan dermed være vanskelig for både foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten å forstå hvilke tanker og følelser reaksjonene er uttrykk for (Haugli & Havik, 2010, s. 110). En dommer i Fylkesnemnda kan følgelig forstå reaksjonene som savn etter foreldrene, og en annen dommer kan tolke reaksjonene som uttrykk for angst og redsel (Baumann et al., 2011).

Den enkelte beslutningstakers kunnskap og erfaringer kan altså føre til ulik vektlegging av reaksjoner i forbindelse med samvær, og dermed påvirkes utfallet av samværsomfanget som blir fastsatt i Fylkesnemnda. En viktig faktor vil dermed være å få tak i barnets egne refleksjoner rundt reaksjonenes årsak, noe som kan være utfordrende, da barn ofte har begrenset forståelse for egne følelser, samtidig som de kan føle på lojalitet til sine omsorgspersoner (Stang & Baugerud, 2018, s. 76-77). Det kan synes en sammenheng mellom utvikling av lojalitet og tilknytning, som utvikles i tidlig alder uavhengig av kvaliteten på omsorgen, noe som bør inngå som forståelse av barns reaksjoner i beslutningsprosesser for samvær, slik at det ikke får konsekvenser for barns behov for beskyttelse og stabilitet.

6.1.3 Betydningen av barnets alder for stabilitet og kontinuitet

Samtlige vedtak fra analysen omhandlet omsorgsovertakelse og samværsfastsettelse for barn i alderen null til fem år. Et av funnene mine viste at tre av fem Fylkesnemndsvedtak vektla barnas unge alder som faktor for begrensning av samværenes varighet, uten særlig ytterligere begrunnelse. Sped- og småbarns særligere sårbarhet er godt forankret i både teori og forskning, som viser at eldre barn og ungdom har andre kognitive forutsetninger for å kunne beskytte seg selv gjennom språk og refleksjonsevne, enn det små barn har (Haugli & Havik, 2010, s. 106). Samvær med foreldre som har utsatt barnet for omsorgssvikt vil kunne påføre barnet stress, og dermed ivaretas ikke barnets behov for ro og trygghet (Stang & Baugerud, 2018, s. 96). Det kan dermed synes at samvær med kortere varighet i større grad vil ivareta barnets behov for ro og stabilitet, da sped- og småbarns tålegrense ofte er mindre enn eldre barn, samt at de ikke har samme forutsetninger for å si ifra når terskelen deres nås (Sjøvold & Furuholmen, 2020, s. 304-305). Alviks utredning av Fylkesnemndspraksis viser at

det er en tendens i samværsfastsettelsen at små barn vurderes til å tåle samvær dårligere enn eldre barn (2021, s. 98), noe som videre også synes å samsvare med mine funn.

På en annen side viser både tilknytningsteori og forskning at små barn har behov for omfattende samvær for å opprettholde tilknytningen deres til foreldrene (Haugli & Havik, 2010, s. 102). Dette perspektivet utfordrer synet på barns unge alder som en faktor for begrensning av samvær, hvor hensynet til kontinuitet motstrider behovet for stabilitet. Et slikt paradoks kan føre til ulike utfall avhengig av beslutningstakernes vektlegging av hensynet til stabilitet eller kontinuitet som barnets beste. Ifølge forskning er samvær, i saker hvor gjenforeningsmålsetningen ikke er oppgitt, en forutsetning for yngre barn for å kunne opprettholde tilknytning til flere omsorgspersoner samtidig (Stang & Baugerud, 2018, s. 26-27). Det kan dermed tenkes at omfattende samvær vil være en forutsetning for at en gjenforening skal være en reell mulighet. Gjenforeningsmålsetningens påvirkning for samvær vil drøftes ytterligere under punkt 6.3.

Forskning samsvarer med mine funn om manglende synliggjøring av hvilke individuelle forhold som legges til grunn for innskrenking av samværenes lengde på grunnlag av barnets alder (Gerds-Andresen, 2020, s. 148). Det synes videre å foreligge motstridende forskning på effektene samvær har på små barn, som kan være en stor utfordring når det skal fattes beslutninger, og det vil derfor være viktig med grundige individuelle vurderinger av det enkelte barns behov (Alvik, 2021, s. 1). Det kan stilles spørsmål ved om Fylkesnemnda i sine beslutninger om samvær har manglende tilgang på informasjon om barnet, som kan føre til en standardisert og generalisert fastsettelse fordi det ikke foreligger grunnlag for å fatte grundige individuelle beslutninger.

6.2 Forhold ved foreldrene som faktor for fastsettelse av samvær

Forhold ved barnets foreldre er ifølge Haugli og Havik (2010, s. 111) et vurderingsmoment når det skal fattes avgjørelser om samvær. Forholdene som gjorde omsorgsovertakelsen nødvendig vil følgelig ha relevans for samværenes betydning for barnets utvikling (Bunkholdt, 2017b, s. 436). Funnene mine fra analysen samsvarer med denne antakelsen, hvor samtlige vedtak vektla ulike forhold ved foreldrene som momenter i barnets beste-vurderingen knyttet til samvær. Foreldrenes samværskompetanse og deres

helseutfordringer, herunder psykisk helse, rus og kognitive begrensninger, var særlige fremtredende faktorer i denne vurderingen.

6.2.1 Foreldres samværskompetanse som vurderingsmoment

Samværskompetanse er ifølge Alvik (2021, s. 92) et overordnet begrep om foreldres evne til å bidra til gode samvær. Faktorer som påvirker foreldrenes samværskompetanse er blant annet sensitivitet, evne til å lese barnets signaler, personlighetstrekk hos foreldrene, godt samarbeid med barneverntjenesten og fosterforeldrene, samt tilrettelegging av gode samværsaktiviteter (Alvik, 2021, s. 99). Dette samsvarer med mine funn, hvor Fylkesnemnda skriver i vedtak nr. 3 (s. 16): «Det har ikke kommet frem forhold ved foreldrenes samværskompetanse som tilsier at de ikke vil kunne fylle samværstiden på en positiv måte for A». Det utdypes imidlertid ikke mer om grunnlaget for denne vurderingen, men det kan tenkes at vurderingen av foreldrenes samværskompetanse implisitt bygger på forhold ved foreldrene som fremgår av sakens bakgrunn og vurderingen om omsorgsovertakelse, samt deres omsorgsevne, uten at dette synliggjøres i noen av vedtakene.

Knyttet til tilknytningsteori kan det videre drøftes om foreldrenes samværskompetanse kan korreleres til deres evne til å gi utviklingsstøttende og sensitiv omsorg til barna. Således vil tilknytningskvaliteten barna utviklet gjennom foreldrenes omsorg være viktig for kvaliteten på samværene (NOU 2016: 16, s. 49). Dersom foreldres manglende omsorgsevne videreføres gjennom samvær, vil det i tilfeller hvor barn har utviklet utrygg tilknytningskvalitet være viktig å begrense samværsomfang for å hjelpe barnet endre sine grunnleggende antakelser om seg selv og andre, herunder deres indre arbeidsmodeller (Bunkholdt, 2017a, s. 86-87). Det kan imidlertid foreligge situasjoner hvor foreldrene fungerer bedre og mer utviklingsstøttende i samværsammenheng når andre har daglig omsorg for barnet, og det kan derfor synes at det ikke er en absolutt sammenheng mellom foreldres omsorgsevne og samværskompetanse (Stang & Baugerud, 2018, s. 101). Karakteren og omfanget av foreldrenes utfordringer vil dermed spille en stor rolle for denne vurderingen.

I forkant av omsorgsovertakelse har barn ofte vært plassert i beredskapshjem eller fosterhjem, som kan legge grunnlag for å vurdere foreldrenes kompetanse i samværsammenheng før saken behandles i Fylkesnemnda (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.

225). Høyesterett har presisert at det imidlertid bør utvises forsiktighet med å trekke konklusjoner om foreldres omsorgsevne og samværskompetanse ut fra begrensede og lite fungerende samvær før omsorgsovertakelsen (HR-2020-661-S, avsnitt 155). Når et barn plasseres utenfor hjemmet kan foreldrene føle på stigmatisering, skam, redsel, sinne, sorg og andre vanskelige følelser, som kan gå ut over kvaliteten på samværene som gjennomføres i forkant av en Fylkesnemndssak, og det kan dermed være utfordrende å vurdere foreldres reelle samværskompetanse (Studsørød & Mevik, 2019, s. 241). På en annen side kan det tenkes at noen foreldre utviser forbedret atferd i forbindelse med samvær med tilsyn, da de er bevisste på at deres samværsatferd vil bli benyttet som grunnlag for vurderinger i Fylkesnemnda.

En annen faktor som kan påvirke foreldres samværskompetanse, er samarbeidet med fosterforeldrene og barneverntjenesten. Dersom foreldrene støtter opp under plasseringen, kan barnet tåle mer og få større utbytte av samværene (Bunkholdt, 2017b, s. 437; Haugli & Havik, 2010, s. 115). Imidlertid kan foreldre som står i fare for å miste omsorgen for et barn oppleve en rekke vanskelige følelser, og samarbeidet og atferden på samværene kan følgelig bli preget av disse vanskelige følelsene ovenfor det offentlige hjelpeapparatet, som står i en dobbeltrolle som både hjelper og kontrollør (Studsørød & Mevik, 2019, s. 241; Fellesorganisasjonen, 2019). Disse vanskelige følelsene kan videre påvirke beslutningsprosessen for fastsettelse av samvær, hvor beslutningstakere kan påvirkes av foreldrenes reaksjoner i forbindelse med saken, og det vil dermed være viktig med et kritisk blikk på tolkning av slike reaksjoner. Studier viser at foreldre føler seg lite ivaretatt (Angel, 2007), og god oppfølging av foreldre i forbindelse med omsorgsovertakelse og samvær vil derfor være en sentral faktor for bedre samarbeid og gjensidig forståelse, også for å ivareta barnets behov for stabilitet (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 307).

6.2.2 Psykisk helse, rus og kognitive begrensninger som faktor for foreldres samværskompetanse

Foreldrenes utfordringer nevnes i flere av vedtakene i vurderingen av samværsomfang, men det fremstår som det ikke tillegges selvstendig vekt, men derimot benyttes i sammenheng med vurderingen av samværskompetanse. Dette samsvarer med forskning på rettspraksis, hvor foreldres psykiske og kognitive utfordringer fremgår av redegjørelser for sakers

bakgrunn og vurderinger av omsorgsovertakelse, uten at det nevnes eksplisitt i samværsvurderingene (Alvik, 2021, s. 96). Det kan tenkes at det likevel er en faktor for vurderingen av foreldrenes samværskompetanse. Ifølge Alvik (2021, s. 96-97) er dette forenlig med gjeldende rett, hvor det er foreldrenes samværskompetanse som skal vurderes, men hvor deres utfordringer kan ha betydning for samværskompetansen.

Knyttet til barnets beste viser teori og forskning at mangelfull emosjonell omsorg fra foreldre kan påvirke barnets tilknytning og trygghetsfølelse, og i lovforarbeidene til barnevernloven tydeliggjøres det at utrygghet for barn også kan skapes gjennom psykiske lidelser hos foreldrene (Ot.Prp. nr.44 (1991-1992), s. 110). Velmenende foreldre som gir mangelfull følelsesmessig omsorg kan være skremmende for barnet, og dermed ikke være forenlig med samvær til barnets beste (Sjøvold & Furuholmen, 2020, s. 303). Imidlertid viser forskning at for få foreldre får hjelp til å forstå hva som gjør barn trygge, slik at de kan bidra utviklingsstøttende under samvær (Sjøvold & Furuholmen, 2020, s. 281). Dette underbygges av studier på Fylkesnemndenes vektlegging ved samværsfastsettelse, hvor foreldre i noen tilfeller blir sett på som hindre, og ikke ressurser (Gerds-Andresen, 2021, s. 149). Det krever bedre oppfølging av foreldre, slik at de blir bedre rustet i møte med barna på samvær.

Mine funn viser at noen forhold ved foreldrene synes å tillegges større vekt i vurderingen av samværsfastsettelse enn andre. I vedtak 1 vurderer nemnda foreldrenes samværskompetanse som god når de er rusfrie, men at utfordringen på vedtakstidspunktet var at mor var i aktiv rus. Barnet skulle skjermes for å se mor ruset, samt skjermes fra skremmende situasjoner. Koch og Walstad (2005, s. 150) hevder at foreldre forandrer seg når de ruser seg, og deres følelsesmessige reaksjoner blir uforutsigbare og dermed vanskelig for barnet å forstå. Det utfordrer barnets behov for trygghet og stabilitet i samværsammenheng, og i slike tilfeller vil det være viktig å prioritere barnets behov for stabilitet framfor behovet for kontinuitet gjennom samvær (Bunkholdt, 2017a, s. 222).

6.3 Plasseringens antatte varighet og gjenforeningsmålsetningen som faktor for samværsfastsettelse

Når et barn plasseres utenfor hjemmet, skal gjenforening av barn og foreldre være et overordnet mål for plasseringen (Barnevernloven, § 4-21). Samværsomfanget skal følgelig bygge opp under gjenforeningsmålsetningen, og et viktig moment er dermed plasseringens antatte varighet (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s, 319). Ifølge forarbeidene til barnevernloven henger samværs spørsmålet sammen med vedtakets varighet og målsettingen med vedtakene, og at det er disse forholdene som i praksis bestemmer samværsrettens omfang (Ot.prp. nr. 44 (1991-1992), s. 51).

Når Fylkesnemnda vedtar omsorgsovertakelse, skal de ta stilling til utsiktene for plasseringens varighet, samt sannsynligheten for en gjenforening ut fra forholdene på vedtakstidspunktet (Gerds-Andresen, 2020, s. 134). Vurdering av plasseringens antatte varighet fremgår blant annet av vedtak 3 (s. 16): «Ut ifra barnas spesielle omsorgsbehov og karakteren og omfanget av foreldrenes utfordring, mener nemnda at det pr. i dag fremstår som lite sannsynlig med en snarlig tilbakeføring til noen av foreldrene». Nemnda skriver imidlertid ikke at gjenforeningsmålsetningen er oppgitt i saken. Ifølge Alvik (2021, s. 67) er det et gjennomgående trekk i Fylkesnemndspraksis at gjenforeningsmålet fastholdes, også i tilfeller hvor foreldres mangelfulle omsorgsevne ikke er av forbigående karakter, og hvor gjenforening fremstår usannsynlig. Det kan dermed stilles spørsmål ved om vilkårene i noen tilfeller kunne vært oppfylt, men at det ikke tas stilling til problemstillingen. Det kan synes at denne vurderingen grunner blant annet i eksterne påvirkningsfaktorer slik som dommene Norge har fått mot seg fra EMD, hvor omsorgsovertakelsens midlertidighet ikke er blitt tilstrekkelig etterfulgt (Bufdir, 2021). I slike tilfeller kan det diskuteres om et oppgitt gjenforeningsmål ville ivaretatt barnets behov for stabilitet i fosterhjemmet i større grad, da denne usikkerheten om fremtiden kan føre til følelse av ustabilitet og utrygghet om fremtiden i fosterhjemmet.

Fastholdelse av gjenforeningsmålsetningen samsvarer imidlertid med Høyesteretts uttalelser, i kjølvannet av EMD-dommene, om at samvær skal fastsettes ut fra mål om gjenforening, selv om plasseringen antas langvarig, helt til en grundig og konkret vurdering eventuelt gir grunnlag for å oppgi gjenforeningsmålet (HR-2020-661-S, avsnitt 145). Dette

legger grunnlaget for at omsorgsovertakelser skal være midlertidige, uansett om plasseringens varighet forventes kort- eller langvarig. For at en gjenforening skal være gjennomførbar, stiller det krav til både hyppighet og kvalitet på samværene (HR-2020-661-S, avsnitt 144).

Knyttet til barnevernfaglige prinsipper kan det tenkes at denne tankegangen bunner i prinsippet om biologiske bånd, og at barn i utgangspunktet skal vokse opp hos sine foreldre (Eide, 2018, s. 47). Det biologiske prinsipp nevnes eksplisitt i kun ett av vedtakene, men det synes likevel være grunnlaget for vektleggingen av kontinuitet og gjenforening i de andre sakene. Likevel fremstår det som at Fylkesnemnda i flere tilfeller fastsetter et minimumssamvær, hvor det legges opp til at barneverntjenesten skal gjøre fortløpende vurderinger om behov for justeringer av samværsomfanget, da barneverntjenesten kun har myndighet til å utvide samværsretten, og ikke innskrenke den (Gerds-Andresen, 2020, s. 138; Bunkholdt, 2017a, s. 210). Det kan dermed stilles spørsmål ved om slik fastsettelse motstrider gjenforeningsmålsetningen og det biologiske prinsipp, som får konsekvenser for ivaretagelse av det enkelte barns behov.

7.0 Avslutning

7.1 Oppsummering av hovedfunn

Jeg har i denne oppgaven forsøkt å besvare problemstillingen: «Hva vektlegges i samvæsvurderinger ved omsorgsovertakelse mellom barn og biologiske foreldre i Fylkesnemnda?». Dette er blitt gjort med utgangspunkt i fem vedtak om omsorgsovertakelse av barn i alderen null til fem år, fattet fra ulike Fylkesnemnder, hvor det er blitt tatt stilling til samværsomfang.

Oppsummert viser studien at Fylkesnemnda må ta en rekke hensyn i betraktning når de skal fastsette samvær i forbindelse med omsorgsovertakelse. Samværsfastsettelsen skal ivareta barnets behov for ro og stabilitet når de flytter i et nytt hjem. Mange av disse barna er sårbare med tilknytningsvansker og forsinket utvikling som følge av omsorgssvikt, med behov for forutsigbarhet. Samvær skal på samme tid ivareta lovkravet om gjenforening som overordnet målsetning, som krever andre hensyn, slik som kontinuitet i foreldrekontakten,

hyppige kvalitetssamvær, samt god oppfølging og samarbeid med foreldre. Videre vil foreldres evne til å yte utviklingsstøttende omsorg ha innvirkning på samværskvaliteten, hvor samværskompetansen må vurderes ut fra forholdene som førte til omsorgsovertakelse.

7.2 Implikasjoner for praksis

Ivaretagelse av ulike hensyn i barnets beste-vurderingen, fordrer dermed grundige individuelle vurderinger av det enkelte barns behov. Dette krever omfattende undersøkelser fra barneverntjenesten, for å legge grunnlag for vurderinger i tråd med gjeldende føringer om barns behov i forbindelse med samvær. Samtidig er barnevernstjenesten underlagt omfattende dokumentasjonskrav, samt tids- og arbeidspress som kan vanskeliggjøre arbeidet. Praksisfeltet fremstår likevel langt på vei, hvor barnevernsreformen og storkammeravgjørelser fra Høyesterett legger føringer for barneverntjenesten og Fylkesnemndenes arbeid, som sikrer familiers rettssikkerhet i beslutningsprosesser.

8.0 Litteraturliste

- Alvik, I. F. (2021). *Samvær etter omsorgsovertakelse – en undersøkelse av praksis fra fylkesnemnder og lagmannsretter* (OsloMet Skriftserie 2021:4). OsloMet.
<https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/753>
- Angel, B. Ø. (2007). *Det vanskelige foreldreskapet. En studie av foreldre som har deltatt på kurs til foreldre med barn i fosterhjem: Deres opplevelse av sitt foreldreskap i møte med barnevernet og fosterhjem: Et bidrag til barnevernets diskusjon om foreldreskap.* Høgskolen i Agder. <https://uia.brage.unit.no/uia-xmlui/bitstream/handle/11250/134993/131e.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Atwool, N. (2012). Birth Family Contact for Children in Care: How Much? How Often? Who With? *Child Care in Practice*, 19(2), 181-198.
<https://doi.org/10.1080/13575279.2012.758086>
- Barnelova. (1981). *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-7). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barneloven>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>
- Baumann, D. J., Dagleish, L., Fluke, J. & Kern, H. (2011). *The decision-making ecology.* American Humane Association. https://www.researchgate.net/profile/John-Fluke/publication/240245616_The_Decision-Making_Ecology/links/0deec51c4af8feb30e000000/The-Decision-Making-Ecology.pdf
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Boyle, C. (2015). 'What is the impact of birth family contact on children in adopting and long-term foster care?' A systematic review. *Child & Family Social Work*, 22(S1), 22-33.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12236>

- Brandtzæg, I., Smith, L. & Thorsteinson, S. (2011). *Mikroseparasjoner. Tilknytning og behandling*. Fagbokforlaget.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brottveit, G. (2018a). Hermeneutikk og vitenskap. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 32-45). Gyldendal.
- Brottveit, G. (2018b). Om vitenskapsteoretiske begreper og grunnsyn. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder. Om å arbeide forskningsrelatert* (s. 16-31). Gyldendal.
- Bufdir. (2021, 23. august). *Den europeiske menneskerettighetsdomstolen*. https://www.bufdir.no/Barnevern/Barnevernet_i_den_europeiske_menneskerettsdomstolen/
- Bunkholdt, V. (2013). Det biologiske prinsipp. På vei ut av barnevernet? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 90(1), 52-62. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2013-01-06>
- Bunkholdt, V. (2017a). *Fosterhjemsarbeid. Fra rekruttering til tilbakeføring* (4. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Bunkholdt, V. (2017b). Samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre I H. Sundt (Red.), *Fosterhjemshåndboka* (s. 425-450). Kommuneforlaget.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal
- Christiansen, Ø., Iversen, O. & Kojan, B. H. (2016). Beslutninger om plassering utenfor hjemmet. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 108-128). Universitetsforlaget.

- Dozier, M. & Rutter, M. (2008). Challenges to the development of attachment relationships faced by young children in foster and adoptive care. I J. Cassidy & P. R. Shaver (Red.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (s. 698-717). The Guildford Press.
- Eide, S. B. (2018). Det biologiske prinsippet. I T. A. Ask & S. B. Eide (Red.), *Barnevernets begreper – i bevegelse* (s. 45-62). Gyldendal.
- Fellesorganisasjonen. (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- FNs barnekonvensjon. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989. Ratifisert av Norge 8. januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller*. Barne- og familiedepartementet. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdf/v/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Gerds-Andresen, T. (2020). Fastsettelse av samvær ved omsorgsovertakelse: En analyse av hvordan fylkesnemnda begrunner sin utmåling. *Kritisk juss (Online)*, 46(2), 125-153. <https://doi.org/10.18261/issn.2387-4546-2020-02-05>
- Grunnloven. (1814). *Kongeriket Norges Grunnlov (LOV-1814-05-17)*. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn?q=grunnloven>
- Halvorsen, K. (2002). *Forskningsmetode for helse- og sosialfag. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (2. utg.). Cappelen Akademisk Forlag.
- Haugli, T. & Havik, T. (2010). *Samvær i barnevernsaker. Psykologiske og juridiske vurderinger*. Universitetsforlaget.
- Havnen, K. J. S. (2016). Familieråd som beslutningsmodell i barnevernet. I Ø. Christiansen &

B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 162-177). Universitetsforlaget.

Helgesen, L. A. (2017). *Menneskets dimensjoner. Lærebok i psykologi* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

Koch, K. & Walstad, E. (2005). *Samvær mellom barn og foreldre som ikke bor sammen*. Gyldendal Akademisk.

Kojan, B. H. & Christiansen, Ø. (2016). Å fatte beslutninger i barnevernet. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 162-177). Universitetsforlaget.

Kvello, Ø. (2015). *Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner* (2. utg.). Gyldendal.

Lovdata (u.å.). *Rettskilder*.

<https://lovdata.no/pro/#rettskilder>

Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.

Menneskerettsloven. (1953). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett*.

Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2

NOU 2012: 5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-5/id671400/>

NOU 2016: 16. (2016). *Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*.

Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>

Ot.prp. nr. 44 (1991-1992). *Om lov om barneverntjenester (barnevernloven)*. Barne- og

familiedepartementet. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1991-92&paid=4&wid=c&psid=DIVL312>

Prop. 106 L (2012-2013). *Endringer i barnevernloven*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop-106-l-20122013/id720934/>

Sjøvold, M. S. & Furuholmen, K. G. (2020). *De minste barnas stemme. Sped- og småbarn utsatt for vold og omsorgssvikt* (2. utg). Universitetsforlaget.

Skoglund, J. & Thørnblad, R. (2021). Problemer med foreldresamvær i barnevernet – unge voksnes fortellinger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 98(3), 210-228. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2021-03-05>

Smith, L., Brandtzæg, I. & Thorsteinson, S. (2019). *Barn og relasjonsbrudd: Bind 1: Mikroseparasjoner. Tilknytningsbasert forståelse, utredning og behandlingstiltak*. Fagbokforlaget

St.meld. nr. 40 (2001-2002). *Om barne- og ungdomsvernet*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-40-2001-2002-/id471124/>

Stang, E. G. & Baugerud, G. (2018). *Samværs etter omsorgsovertakelse: En barnefaglig og juridisk utredning*. (OsloMet Rapport 2018:10). OsloMet. <https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/612>

Statistisk sentralbyrå (2021, 02. juli). *Barnevern*. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern>

Studsrød, I. & Mevik, K. (2019). Foreldresamarbeid – muligheter og utfordringer. I I.

Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran & K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok* (s. 231-244). Universitetsforlaget.